

Skrevet af Frank Laursen

Højlundgård, Hærvejen 35, Randbøl

matr.nr. 3a Daldover

Højlundgaard kaldtes engang Kaarehøjgaard efter den nærliggende ret store oldtidsgravhøj. Hvornår gården er omdøbt vides ikke. Men navnet Højlundgaard er naturlig nok, idet der i den lille lund syd for ejendommen i tilknytning til haven, findes en mindre gravhøj.

Gården er en udflyttergård fra det daværende Daldover, det nuværende Randbøldal, med basis i de såkaldte fire Daldovergårde, som ejedes af det nærliggende Engelsholm Gods i 16- og 1700-tallet.

Højlundgaards første ejer hed Hans Mortensen. Han var fæstebonde under Engelsholm på en af de førnævnte Daldovergårde.

Han købte sin fæstegård i lighed med flere fæstebønder i Randbøl Sogn, idet Engelsholm solgte sit bøndergods i slutningen af 1700 årene.

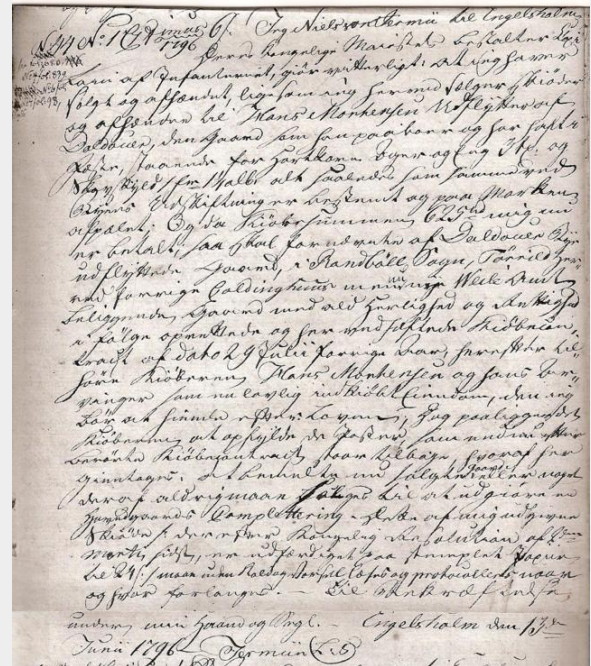
Hans Mortensens skøde på gården indledes således:

"Jeg Niels von Jermin til Engelsholm, Kaptain af Infanteriet gør vitterligt: At jeg hermed sælger og afhænder den til Hans Mortensen, Udflytter af Daldouer, den Gaard som han påbeboer og har haft i fæste, ansat for Hartkorn Ager og Eng 3 Td og 3 Skp. 1 Fdk 11/4 Alb. Alt som(ulæseligt) Byens udskiftning var bestemt og på Marken afpælet. Og da Kiøbesummen 625 Rdl mig nu er betalt, så skal førnævnte af Daldouer Bys udflyttede

Gaard i Randbøl Sogn, Tørrild Herred, førhen Coldinghuus men nu i Weile Amt beliggende Gaard med al ..."

Fortsættes med bl. a. at bemærke at Hans Mortensen overtog gården allerede 29. juli året før.

Skødet er dateret 13. juni 1796.

Gården blev vurderet til brandforsikring år 1800 og takseret til 400 rigsdaler. Her benævnes Hans Mortensen ligeledes som udflytter. Gården beskrives ved denne lejlighed således: Stuehus i ø-v på 9 fag, 9 alen dyb og loft over 5 fag.

Lade i s-n på 11 fag.

Fæhus og aftægtshus i s-n på 10 fag, 8 alen dyb og loft over 2 fag.

Højlundgaards beliggenhed på kortet fra omkring år 1900.

1827

Peder Duus (Christensen Duus)

Peder Duus var svigersøn til Hans Mortensen.

Efter ejerskiftet blev ejendommen igen vurderet til forsikringen.

Gården var nu blevet firelænget. Stuehuset i nord var forlænget til 12 fag med loft over de 11 fag.

Laden i øst var på 11 fag.

Vognport og kostald i vest var nu på 15 fag.

En ny længe i syd blev brugt som hestestald og vognport og var på 10 fag.

Alle bygningerne var i bindingsværk med strå- eller lyngtag.

I slutningen af Peder Duus' ejertid udstykkes matrikelnummer 3b af Daldover fra Højlundgaards vestligste jord til Christen Ibsen.

I 1852 solgte Christen Ibsen den udstykkede gård til Peder Duus, som herefter blev kaldt "Dusenborg".

1847

Nis Hansen

Nis Hansen var fra Starup Sogn ved Haderslev.

Hans kone hed Ane Marie Gehlers.

De havde tre børn og dertil normalt en tjenestekarl i huset.

I 1871 byggede de et nyt grundmuret stuehus

med tegltag i syd og det gamle stuehus i nord blev lavet om til lade.

I løbet af 1870'erne udstykkede de matr. nr. 3d af Daldover fra Højlundgaard og byggede en trelænget gård i parcellens sydvestlige hjørne ved vejen mellem Randbøl og Frederikshåb. Denne gård blev revet ned under besættelsen. Resterne af dens have ses ved indkørslen til Damgaard på Rygbjergvej.

1878

Johan Nielsen

Jævnfør folketælling af 1880 befandt der sig følgende på gården:

Johan Nielsen 57 år

Kirsten Kristoffersen 58 år, hans kone

Deres børn

Niels Johansen 23 år

Johanne Marie Johansen 20 år

Kresten Kristoffer Johansen 17 år og

Edel Marie B... (ulæseligt) 8 år, plejebarn.

Familien kom fra Fyn og var Baptister.

1896

Hans Marinus Pedersen

Jævnfør folketællingen af 1906 var Hans Marinus Pedersen født 4. maj 1874.

Hans kone Karen Marie Pedersen var født 26. august 1871.

Deres datter Marie Bruun Pedersen var født 19. januar 1898.

Kresten Pedersen Duus, født 6. december 1887 var tyende på gården.

I 1916 var Hans Marius Pedersen noteret for en årlig indkomst på 900 kr. og en formue på 5000 kr. Han betalte 7,45 kr. i skat til staten og 32,40 til kommunen.

Foruden en tjenestedreng var der nu også en tjenestepige på gården.

1919

Niels Søndergaard

(oplysninger savnes)

1920

Jens Stæhr

Folketælling fra 1921 noterer

Jens Stæhr født 10/5 1893 i Randers Amt

Margrethe Stæhr født 8/5 1895 i Vejle Amt,
hans kone

Erik Stæhr født 8/5 1915 i Aarhus Amt, deres
barn,

samt en tjenestekarl og en tjenestepige på
gården.

1921

Rasmus Madsen

(oplysninger savnes)

1922

Hans Møller Nielsen

(Oplysninger savnes)

1923

Søren Chr. Sørensen

(Oplysninger savnes)

1924

Jørgen Nyborg Therkelsen

(Oplysninger savnes)

1925

Jens Carl Jensen

Folketælling 1925.

Jens Carl Jensen født 23/5 1895 i Nørup

Hans kone Margrethe Jensen født 4/1 1904 i

Tranum ved Hjørring

Deres barn Sven Aage Jensen født 16/11 1924
i Brovst ved Hjørring

1927

Søren Sørensen (Hvid)

Folketælling 1930.

Daldover, Højlundgaard

Søren Sørensen født 31/3 1863 i Starup Sogn,

husfader, landbrug

Peter Sørensen født 27/2 1900 i Starup Sogn,
tjenestekarl

Kristoffer Sørensen født 9/12 1909 i Starup

Sogn, tjenestekarl

Anna Sørensen født 27/2 1905 i Starup Sogn,
husassistent, husgerning.

Man må gå ud fra, at de tre sidstnævnte var
Søren Sørensens børn og at han sandsynligvis
var enkemand.

Højlundgaard set fra syd omkring 1930.

1940

Kristoffer Sørensen

(Oplysninger savnes)

1941

Thyge Hansen

(Oplysninger savnes)

Besættelsen.

Højlundgaard lå i betænkelig nærhed af den
kommende tyske militære flyveplads i Vandel,
Fliegerhorst Vandel kaldet, da denne blev planlagt
i efteråret 1943.

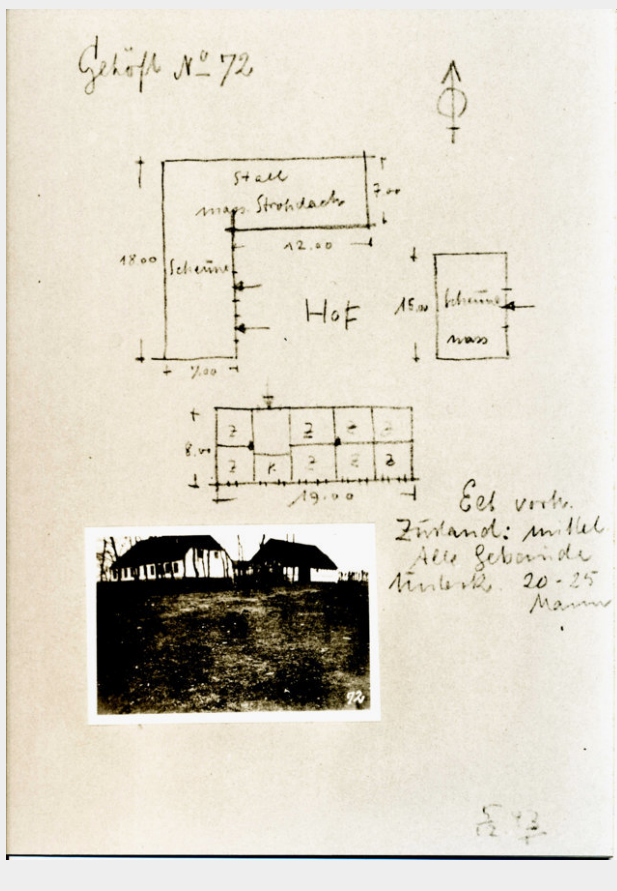
Det endte da også med at gården blev beslaglagt
af den Danske Stat på tysk begæring til brug for

etablering af flyvepladsen.

Den administrative baggrund herfor var en tysk forordning af 4/9 1943, som gav den tyske besættelsesmagt ret til at beslaglægge dansk ejendom, hvor der var behov for det. Dette udmøntedes i et konkret beslaglæggelsesdekret nr. 865 af 7/1 1944, som det blev pålagt den danske statsadministration at gennemføre i praksis.

Højlundgaard blev beslaglagt og tildelt tysk nr. 72. Forinden havde den tyske Stellvertretende Baurat (vicebygningssinspektør) Hermann Sülling været rundt på samtlige ejendomme som skulle beslaglægges og tegnet en planskitse over bygningerne og deres anvendelse, samt fotograferet bygningerne.

Af nedenstående kopi af denne skitse, fremgår det at gården var firelænget med stråtag og at der kunne indkvarteres 20-25 mand i bygningerne.

Gården blev ilde tilredt under besættelsen og det endte med, at to af udlængerne nedbrændte i tiden omkring tyskernes kapitulation.

Dette fremgår også af vedlagte kopi af opgørelse fra Indenrigsministeriets Afviklingsudvalg af 16/5 1945. Registrering Vejle og Ribe Amter, Beskrivelse af Flyveplads Vandel, hvor ejendommens bygninger karakteriseres som meget ringe.

Thyge Hansen fik, jævnfør nævnte registrering, 55.160 kr. for ejendommen med sine 27 hektar. Thyge Hansen vendte ikke tilbage til sin Højlundgaard efter besættelsen.

1944

Den Danske Stat

I praksis var det staten, som udførte beslaglæggelsen af de berørte ejendomme på Den Tyske Værnemagts begæring og derfor også Den Danske Stat som administrerede de samme ejendomme efter besættelsens ophør.

Dette var pålagt Statens Jordlovsudvalg, som drev jorden fra alle ejendommene indtil det blev afklaret, hvor store arealer staten ville beholde til etablering af en dansk militær flyveplads på det samme område som tyskerne havde etableret Fliegerhorst Vandel.

Resten af ejendommene blev sat til salg efter en omfattende omfordeling af de tilhørende arealer, hovedsageligt fordi en del af bygningerne var nedrevet på nogle af landbrugene.

Det meste af dette arbejde var afsluttet i perioden 1947-49.

1947

Nis Nissen

I modsætning til Thyge Hansen vendte Nis Nissen tilbage og købte sin egen ejendom af staten i 1947, da den blev frigivet til salg. Nis Nissen ejede naboejendommen mod nord til Højlundgaard matrikelnummer 5b af Daldover. Som tidligere nævnt blev der foretaget omfordelinger af landbrugsjorden i området.

Højlundgaards jord blev delt mellem førnævnte matrikelnummer 5b (Nis Nissen) og matrikelnummer 5a (Karl Nielsen).

Nis Nissen købte Højlundgaard sammen med den jord som var tillagt hans egen matrikel 5b.

Højlundgaard blev nedlagt som landbrugsejendom og dens jordtilliggende reduceret til den lille lund og haven syd for ejendommen, hvorefter Nis Nissen skilte sig af med gården.

Dens matrikelnummer blev ændret til 3o af Daldoover.

1947

Hans Nissen og Sv. Å. Olsen, Vandel
(oplysninger savnes)

1947

Ejler Pedersen

Ejler Pedersen var såkaldt uldkræmmer og gik rundt og solgte uldtøj.

Familien tilhørte Jehovas Vidner, hvor ellers mange på egnen bekendte sig til Indre Mission.

1969

Marie Pedersen (Ejler Pedersens enke)

1969

Aksel Andreasen

Aksel Andreasen overtog Højlundgaard den 1. december 1969.

Han var søn af Emma og Niels Andreasen, som fra 1931 var ejere af Højgaard (matrikelnummer 2a af Daldoover), hvor Emma var barnefødt Jespersen den 3. februar 1900.

Aksel Andreasen var født den 20. februar 1925 på ovennævnte Højgaard og døde den 18. december 1990.

Hans hustru, Tove født Gammelmark den 3. august 1930 i Stakroge, bor på Plejecenter Stensvang i Bredsten.

1996

Niels Peter Andreasen og Bettina Larsen

Niels Peter Andreasen, søn af ovennævnte Aksel og Tove Andreasen overtog Højlundgaard i 1996.

Han er født i Randbøl (Randbølgaard) den 30. marts 1965.

Han er samlevende med Bettina Larsen født i Varde den 2. marts 1975.

De har sammen to børn, Rasmus og Karoline.

De har løbende renoveret ejendommens bygninger og udvidet den udlænge, som var tilbage efter branden ved kapitulationen. Under dette arbejde fandt de ud af, at bygningerne var meget gamle. Syldstenene er af ret store kampesten og murene er sat op i marksten med meget løst mørtel. Husene står således direkte på jorden.

Over vinduerne i stuehuset mod syd er overliggeren, lidt usædvanligt, en gennemgående egebjælke.

Huset skulle i følge kilderne være fra 1871. (Se under Nis Hansen).

Højlundgaard set fra sydøst ved løvspringstide år 2010.

Kilder og henvisninger:

Randbøl Sogn gennem tiderne, 1983

Randbøl Sogns Museumsforening og Lokalarkiv

Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg

Ragnheidur H. Thorarinsdottir, Randbøldal,

Industri og bebyggelse 1732-1872

Historisk Atlas

N.M.Schaiffel-Nielsen, Randbøldal

Niels Peter Andreassen, Randbøl

Kirkebøger og folketællinger.